

**BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE**

B I P T

**SYNTHESE VAN DE BIJDAGEN ONTVANGEN NAAR AANLEIDING VAN
DE RAADPLEGING GEORGANISEERD DOOR DE RAAD VAN HET BIPT
VAN 21 MAART 2012
BETREFFENDE
DE 800 MHz-BAND
(OPENBARE VERSIE)**

1. Inleiding

Op 21 maart 2012 heeft het BIPT een openbare raadpleging gepubliceerd over de 800MHz-band. De initiële antwoorddatum was vastgesteld op 27 april 2012. Deze termijn werd tweemaal gewijzigd en werd uiteindelijk vastgelegd op 11 mei 2012.

Op 11 mei 2012 had het BIPT 15 bijdragen ontvangen op de openbare raadpleging. De volgende partijen hebben een bijdrage geleverd¹:

- Astrid;
- Belgacom;
- Communauté française;
- CSA;
- Deutschsprachigen Gemeinschaft;
- Ericsson;
- KPN Group Belgium;
- Medienrat;
- Mobistar;
- Norkring;
- PMSE.be;
- RTBF;
- Sennheiser;
- Telenet Tecteo Bidco;
- Vlaamse Gemeenschap.

De bijdragen van PMSE.be en Sennheiser betreffen het gebruik van de band 470-862 MHz voor draadloze microfoons en hebben dus niet rechtstreeks betrekking op het gebruik van de band 790-862 MHz voor draadloze breedbanddiensten.

De bijdrage van Astrid heeft betrekking op de terbeschikkingstelling van spectrum om de ontwikkeling van innoverende, interoperabele oplossingen te ondersteunen op het vlak van veiligheid en heeft dus niet rechtstreeks betrekking op het gebruik van de band 790-862 MHz voor draadloze breedbanddiensten.

2. Compatibiliteit met omroep

De bijdragen afkomstig uit de omroepsector maken gewag van storingen die de omroep ondervindt door mobiele diensten.

Er worden tests vermeld uitgevoerd door het ANFR in Frankrijk en OFCOM in het Verenigd Koninkrijk. Uit die tests is gebleken dat de risico's van verzadiging van de DVB-T-ontvangstkanalen door de LTE-basisstations met groot vermogen reëel waren en dat dit soort van storing niet enkel kanaal 60 trof maar zich kon voordoen tot in kanaal 57, zelfs in de lagere kanalen voor installaties die actieve elementen omvatten. Dit soort van probleem, dat te wijten is aan een gebrek aan selectiviteit van de huidige DVB-T-ontvangers, kan worden opgelost door

¹ In alfabetische volgorde

een filter toe te voegen op het niveau van de DVB-T-ontvanger. Er wordt gevraagd wie de kosten hiervoor zal dragen.

Ook de problemen van storingen van omroep door mobiele eindapparatuur werden vermeld.

De bijdragen uit de omroepsector vermelden eveneens de mogelijkheid voor de Commissie om afwijkingen toe te staan op de verplichting om uiterlijk tegen 1 januari 2013 het vergunningsproces in te stellen opdat de 800 MHz-band kan worden gebruikt voor de elektronische-communicatiediensten krachtens artikel 6.4 van Beschikking nr. 243/2012/UE.

De problemen van compatibiliteit met omroep en vergoedingen in verband met omroep zullen moeten besproken worden met de Gemeenschappen die bevoegd zijn voor omroep en komen niet aan bod in de raadpleging van 21 maart 2012.

3. Antwoorden op de specifieke vragen van de openbare raadpleging

1. Bent u voorstander van het opstellen van één enkel koninklijk besluit voor de gebruiksrechten die worden toegewezen in de banden van 800, 900, 1800, 2000 en 2600 MHz en van het opheffen van de vier bestaande koninklijke besluiten (gsm, DCS, 3G en 4G)?

Belgacom en KPN GB hebben geen principiële bezwaren maar Belgacom kan zich niet definitief uitspreken alvorens een concreet en gedetailleerd ontwerp ter raadpleging wordt voorgelegd.

Mobistar meent dat het wettelijke kader voldoende duidelijk is en dat het herschrijven van de voorwaarden voor uitoefening van de bestaande gebruiksrechten geen beduidende meerwaarde biedt maar wel duidelijke nadelen inhoudt.

Bidco meent dat de verschillende termijnen voor de verschillende banden het niet mogelijk maken om één enkel koninklijk besluit te beogen. Bidco vindt evenwel dat de verschillende koninklijke besluiten moeten worden aangepast teneinde de concurrentie te stimuleren.

De CSA is voorstander van de uitwerking van één enkel koninklijk besluit.

2. Denkt u dat een veiling van het SMRA-type een geschikt mechanisme is om de gebruiksrechten voor de 800 MHz-band toe te wijzen? Zo niet, welk ander mechanisme beveelt u dan aan?

Belgacom en KPN GB hebben geen bezwaar tegen het gebruik van een veiling van het type SMRA voor de 800 MHz-band.

Mobistar meent dat een veiling van het SMRA-type een doeltreffend resultaat op lange termijn zou moeten mogelijk maken maar dat andere methodes niet noodzakelijk moeten worden uitgesloten. Mobistar benadrukt het belang van een correcte evaluatie van het openingsbod voor de veilingen.

Bidco is voorstander van een tweefasige veiling zoals de veiling voor de 2GHz-band die plaatsvond in 2011. De eerste fase van de veiling zou worden voorbehouden aan de kandidaten die nog niet over bruikbaar spectrum beschikken in de 900 MHz- en 1800 MHz-band. Bidco meent dat de 800 MHz-band het onevenwicht moet verhelpen dat in de andere frequentiebanden in zijn nadeel speelt.

3. Wat vindt u van de wijzigingen die worden voorgesteld in verband met de veilingprocedure voor de 2.6 GHz-band? Ziet u andere gewenste wijzigingen?

Belgacom en Mobistar zijn a priori voorstander van de voorgestelde wijzigingen, onder voorbehoud van een meer gedetailleerde beschrijving van de concrete wijzigingen. KPN GB heeft geen bezwaar tegen de voorgestelde wijzigingen.

Bidco meent dat het openingsbod zo laag mogelijk moet worden gehouden en is geen voorstander van het storten van een waarborg. Bidco is voorstander van de mogelijkheid om een bod te vervangen.

4. Wat vindt u van de toewijzing van de 800 MHz-band op basis van zes percelen van 5 MHz duplex? Denkt u dat een andere verdeling meer geschikt zou zijn?

Belgacom meent dat een lot van 5 MHz duplex te nauw is om diensten van een voldoende kwaliteit te bieden en dat het beter zou zijn om loten van 10 MHz duplex te bieden.

KPN GB en Ericsson zijn voorstander van de loten van 5 MHz duplex.

5. Bent u voorstander van het vaststellen van een spectrum cap voor de 800 MHz-band? Zo ja, wat is dan volgens u de maximumhoeveelheid spectrum die een operator zou moeten kunnen hebben in de 800 MHz-band?

Belgacom en KPN GB stellen een spectrum cap van 10 MHz duplex voor.

Bidco meent dat een spectrum cap voor de 800 MHz-band rekening zou moeten houden met de gebruiksrechten in de 900 MHz- en 1800 MHz-banden. Bidco meent dat een nieuwkomer een voorbehouden blok in de 800 MHz-band zou moeten kunnen verkrijgen teneinde te kunnen concurreren met de bestaande operatoren.

6. Bent u voorstander van het vaststellen van een gecumuleerde spectrum cap voor de 800 MHz- en 900 MHz-banden? Zo ja, wat is dan volgens u de maximumhoeveelheid spectrum die een operator zou moeten kunnen hebben in de 800 MHz- en 900 MHz-band samen?

Belgacom en KPN GB zijn tegen een dergelijke spectrum cap. De redenen die ze aanhalen zijn de volgende:

- De twee banden bieden niet hetzelfde potentieel. De 900 MHz-band is vandaag volledig gewijd aan de verstrekking van 2G- en 3G-diensten en zal niet kunnen worden vrijgemaakt om 4G-diensten aan te bieden
- De 3G-operatoren die geen 2G-operatoren zijn (in de praktijk zijn dat Telenet Voo Bidco) hebben recht op nationale roaming voor de 2G-diensten die worden aangeboden in de 900 MHz-band. Deze operatoren zouden dus de 900 MHz-frequenties van een andere operator kunnen gebruiken zonder dat deze worden meegerekend voor hun eigen spectrum cap.

Bidco is voorstander van een gecumuleerde spectrum cap voor de 800 MHz-, 900 MHz- en 1800 MHz-banden.

7. Bent u te vinden voor een grenswaarde van 60 dBm/5 MHz voor de in-block EIRP-grenswaarde voor de basisstations?

Belgacom, Mobistar en KPN GB zijn tegen.

Belgacom is ertegen gekant aangezien dit een negatieve impact zou hebben op de aangeboden dekking.

Mobistar is ertegen aangezien de meeste fabrikanten basisstations aanbieden met uitgangsvermogens tot 2 x 40 W.

Bidco meent dat deze limiet redelijk is maar dat het gebruik van nieuwe technologieën zou kunnen leiden tot een verhoging van het E.I.U.V.

Ericsson meent dat de mogelijkheid om een groter vermogen te gebruiken geval per geval moet worden bekeken.

8. Kunt u de extra kosten ramen die worden veroorzaakt door een out-of-block EIRP-grenswaarde van 0 dBm/8 MHz (geval A) of 10 dBm/8 MHz (geval B) ten opzichte van de limiet van 22 dBm/8 MHz (geval C) voor de kanalen 60, 59, 58, ...?

Belgacom schat de kosten voor het plaatsen van de nodige filters in de gevallen A en B op 4500 EUR per site.

9. Bent u te vinden voor een versoepeling van de in-block vermogenslimiet van 23 dBm, voor de eindtoestellen, voor bijzondere toepassingen? Zo ja, voor welke toepassingen en met welke vermogenslimiet?

Belgacom, KPN GB en Bidco zijn van mening dat een versoepeling niet nodig is maar zijn er ook niet tegen.

Ericsson vindt dat een versoepeling niet nodig is voor het gebruik in combinatie met mobiele eindapparatuur.

10. Wat vindt u van een dekkingsverplichting met een bitsnelheid van ten minste 30 Mbps voor de 800 MHz-band?

Belgacom meent dat het gerechtvaardigd is om dekkingsverplichtingen op te leggen voor de 800 MHz-band. Belgacom meent evenwel dat de verplichting van 30 Mbit/s de maximale en niet de gemiddelde snelheid moet betreffen.

KPN GB heeft geen bezwaar tegen het opleggen van een minimumsnelheid op voorwaarde dat een gepaste meetmethode wordt gehanteerd, rekening houdend met de specificiteiten van snel mobiel internet. KPN GB is echter geen voorstander van de dekkingsverplichtingen. Indien er dekkingsverplichtingen moeten bestaan, stelt KPN GB voor om daar middelenverbintenissen van te maken en rekening te houden met de erg strikte milieunormen.

Bidco meent dat 30 Mbit/s een veel te hoge en niet-realistische snelheid is. Bidco haalt het voorbeeld van de Verenigde Staten aan waar de snelheden zich tussen 5 en 12 Mbit/s zouden situeren. Bidco meent dat het opleggen van een minimumsnelheid een vorm van microregulering is en dat de markt vrij spel moet krijgen.

Ericsson is voorstander van een minimumsnelheid die afhangt van de toegekende bandbreedte en merkt op dat 30 Mbit/s dicht bij de maximumsnelheid in geval van 5 MHz duplex ligt. Ericsson vindt ook dat moet gespecificeerd worden dat het de maximumsnelheid betreft en niet de gemiddelde snelheid.

De Medienrat is voorstander van een dekkingsverplichting met een snelheid van ten minste 30 Mbit/s.

11. Vindt u dat deze verplichting alleen via de 800 MHz-band moet worden vervuld of dat die mag worden vervuld op basis van alle beschikbare banden, zoals het BIPT aanbeveelt?

Belgacom en KPN GB zijn er voorstander van dat de dekkingsverplichting kan worden vervuld dankzij alle beschikbare frequentiebanden.

Indien er dekkingsverplichtingen zouden worden opgelegd (wat KPN GB niet aanbeveelt) voor de 800 MHz-band, zou KPN GB er voorstander van zijn dat de dekkingsverplichting kan worden vervuld dankzij alle beschikbare banden.

De Medienrat meent dat de dekkingsverplichting met een snelheid van ten minste 30 Mbit/s moet worden vervuld aan de hand van enkel de 800 MHz-band.

Wat denkt u over het tijdschema voor de uitrol dat door het BIPT wordt voorgesteld?

Belgacom heeft geen bezwaar tegen het voorgestelde tijdschema. Belgacom meent evenwel dat de 90%-verplichting niet haalbaar is rekening houdend met de 3 V/m-norm die momenteel

geldt in Brussel. Belgacom vraagt het BIPT te bevestigen dat zijn voorstel verschillende "outdoor" dekkingsniveaus inhoudt.

KPN GB is geen voorstander van de dekkingsverplichtingen. Indien er dekkingsverplichtingen moeten worden opgelegd, dan vindt KPN GB dat deze verplichtingen middelenverbintnissen zouden moeten zijn. KPN GB meent dat het te behalen dekkingsniveau zou kunnen worden herzien om gemotiveerde redenen zoals de vertragingen door de strikte wetgeving betreffende de stralingsnormen of de moeilijkheden om stedenbouwkundige vergunningen te krijgen. KPN meent eveneens dat, naar analogie van de metingen uitgevoerd om de 3G-dekking te controleren, de dekkingsverplichtingen zouden moeten bestaan in "outdoor" dekkingsniveaus.

Bidco vindt dat het reeds enorm veel moet investeren om zijn 3G-dekkingsverplichtingen te vervullen en dat de termijnen ten minste zouden moeten worden verdubbeld voor zijn dekkingsverplichtingen van de 800 MHz-band.

Ericsson meent dat het tijdschema voor uitrol afhangt van de aard van de verplichtingen en beperkingen (milieunormen).

De Medienrat stelt het volgende uitrolschema voor:

- 30% van de bevolking na 2,5 jaar;
- 70% van de bevolking na 4 jaar;
- 100% van de bevolking na 6 jaar.

12. Bent u te vinden voor het opleggen van meer dwingende dekkingsverplichtingen voor zones voor prioritaire uitrol? Zo ja, hoe zou u die zones voor prioritaire uitrol dan bepalen?

Belgacom meent dat dit niet nodig is aangezien de breedbanddekking volledig wordt gegarandeerd door de vaste infrastructuur. Belgacom vindt dat een dergelijke verplichting negatieve gevolgen zou hebben voor de "business case".

KPN GB en Bidco zijn er geen voorstander van.

Ericsson is voorstander maar meent dat deze zones duidelijk moeten worden gedefinieerd voor de veiling.

De CSA is voorstander en stelt voor om ons een studie ter zake te sturen die de CSA momenteel uitvoert zodra ze klaar is.

De Medienrat is voorstander voor de landbouwzones waar er slechts één kabeloperator is die enkel televisieprogramma's uitzendt en slechts één basisnetwerk voor de elektronische communicatie. Negen gemeenten van de Duitstalige Gemeenschap voldoen aan deze definitie.

13. Bent u voorstander van de afschaffing op langere termijn van dekkingsverplichtingen voor frequentiebanden die geen optimale oplossing bieden voor de dekking van uitgebreide zones door draadloze breedbanddiensten? Zo ja, wat zijn dan volgens u de frequentiebanden die een optimale oplossing vormen voor de dekking van uitgebreide zones door draadloze breedbanddiensten?

Belgacom concludeert dat dit voorstel enkel de 3G-dekkingsverplichtingen van KPN GB en Telenet Tecteo Bidco betreft in de 2GHz-band. Belgacom vindt dat het schrappen van deze verplichtingen zou indruisen tegen de gelijkheids- en non-discriminatiebeginselen aangezien de andere operatoren verplicht waren om al hun verplichtingen te vervullen.

KPN GB herinnert aan de investeringen die het verplicht was te doen om zijn 3G-dekkingsverplichting van 85% te vervullen.

Bidco is voorstander maar op korte termijn.

Ericsson is voorstander van de schrapping, op lange termijn, van de verplichtingen die niet economisch haalbaar zijn.

De Medienrat is geen voorstander.

14. Bent u voorstander van verplichtingen inzake kwaliteit en beschikbaarheid van de dienst voor de 800 MHz-band? Zo ja, welke?

Belgacom stelt voor om verplichtingen vast te leggen die de volgende aspecten dekken: service availability, service accessibility, mobility, service retainability, service integrity.

KPN GB is geen voorstander.

Bidco kan dergelijke verplichtingen aanvaarden maar ze moeten onafhankelijk zijn van de gebruikte band.

Ericsson meent dat parameters zoals de foutmarge, de latentie, de snelheid of de signaal-ruisverhouding zouden kunnen worden overwogen.

De Medienrat is voorstander.

15. Bent u ervoor te vinden om het delen van frequenties onder operatoren voor de 800 MHz-band toe te staan?

Belgacom is niet gekant tegen het principe om frequenties te delen voor zover dat niet wordt verplicht maar wordt toegestaan op een strikt vrijwillige basis en dat het niet kan worden gebruikt om de bestaande spectrum caps te omzeilen. Belgacom is dus tegen het standpunt van het BIPT dat erin bestaat een blok van 20 MHz duplex gemeenschappelijk te kunnen gebruiken ondanks een spectrum cap van minder dan 20 MHz duplex. Belgacom meent dat, rekening houdend met de talrijke nog onopgeloste vragen en het gebrek aan een duidelijk regelgevingskader ter zake op Europees niveau, het te vroeg zou zijn om toestemming te geven om frequenties te delen. Dit zou volgens Belgacom een groot niveau van onzekerheid creëren voor de kandidaten van de veiling.

KPN GB is niet tegen het principe om frequenties te delen voor de 800 MHz-band aangezien het gebruik van blokken van 20 MHz een optimaal gebruik van de band mogelijk maakt.

Bidco is voorstander van het delen van frequenties teneinde diensten van een maximale kwaliteit te kunnen bieden.

De Medienrat is geen voorstander.

16. Bent u ervoor te vinden om het delen van frequenties onder operatoren voor andere frequentiebanden toe te staan?

Belgacom: idem 16

Aangezien de aan de operatoren toegekende blokken voor de andere frequentiebanden voldoende groot zijn, is KPN GB geen voorstander van het delen van frequenties voor deze banden.

Bidco is voorstander van het delen van frequenties voor alle banden teneinde diensten van een maximale kwaliteit te kunnen bieden.

17. Welke criteria zouden in geval van het delen van frequenties kunnen worden toegepast om te garanderen dat de onafhankelijkheid van de operatoren niet wordt aangetast?

Belgacom meent dat duidelijke grenzen moeten worden bepaald voor het delen van infrastructuur opdat dit de autonomie van de operatoren niet verkleint. Belgacom vreest eveneens dat het delen van de frequenties zal leiden tot een beperking van de mogelijkheden om te differentiëren en dus ook van de concurrentie.

KPN GB meent dat in het kader van het delen van frequenties, elke operator eenzelfde hoeveelheid spectrum ter beschikking zou moeten stellen om te delen teneinde te voorkomen dat één operator te afhankelijk wordt. KPN GB vindt ook dat elke operator de mogelijkheid zou moeten worden gelaten om zich te differentiëren wat betreft de kwaliteit van de dienst die hij biedt aan zijn klanten.

Bidco meent dat de technologische ontwikkeling de operatoren in staat stelt om zich te differentiëren.

Ericsson stelt non-interferentiecriteriën voor alsook regels die een minimumsnelheid per gebruiker garanderen in geval van storingen.

18. Bent u te vinden voor de verplichting om aan een nieuwkomer nationale roaming aan te bieden? Zo ja, welke diensten zouden dan onder de roamingverplichting moeten vallen en hoelang zou deze verplichting moeten duren?

De CSA is voorstander.

Belgacom merkt op dat een dergelijke verplichting reeds bestaat voor de vierde 3G-operator en dat niets een uitbreiding van die verplichting rechtvaardigt. Belgacom, alsook KPN GB, herhalen dat er een groot aantal MVNO-operatoren zijn in België en dat dit type van overeenkomst een alternatief vormt voor de overeenkomsten voor nationale roaming. De heel recente uitbreiding van het MVNO-contract tussen Mobistar en Telenet getuigt daarvan.

Indien toch een verplichting zou worden opgelegd om nationale roaming aan te bieden, menen Belgacom en KPN GB dat de voorwaarden gelijk zouden moeten zijn aan deze uit artikel 5 van het 3G-koninklijk besluit.

19. Bent u te vinden voor de verdeling van het frequentieblok 2520-2535/2640-2655 MHz in drie blokken van 5 MHz duplex?

KPN GB is voorstander.

Bidco is geen voorstander van een nieuwe veiling voor de 2.6GHz-band op korte termijn.

20. Bent u voorstander van de verhoging van de spectrum cap voor de 2.6 GHz-band tot 30 MHz duplex?

Belgacom is daar niet tegen maar vindt dat het te vroeg zou zijn om de 2.6 GHz-frequenties op korte termijn te veilen.

KPN GB meent dat de verhoging van de spectrum cap voor de 2.6 GHz-band tot 30 MHz duplex ertoe zou kunnen leiden dat één van de drie bestaande FDD-operatoren geen bijkomend spectrum zou kunnen verwerven en is dus geen voorstander.

21. Hebt u andere opmerkingen in verband met het gebruik van de 800 MHz-band voor draadloze breedbanddiensten?

- Stralingsnormen

Mobistar vindt dat er zekerheden in verband met de evolutie van de stralingsnormen op lange termijn nodig zijn.

KPN GB vindt dat de stralingsnormen in Brussel verdere ontwikkelingen onmogelijk maken in de 800 MHz-band in Brussel.

- Duur van de vergunningen

Mobistar meent dat een duur van 20 jaar gepast zou zijn.

- Betalingsvoorwaarden

Mobistar is er voorstander van dat verschillende betalingsmogelijkheden worden voorgesteld.

- Jaarlijkse rechten

Mobistar meent dat de bestaande methode om de jaarlijkse rechten te berekenen verre van optimaal is en moedigt geen snelle uitrol van het netwerk aan. Mobistar stelt vaste jaarlijkse rechten voor.

- Universele dienst

Mobistar merkt op dat de raadpleging niet verwijst naar de verplichtingen in verband met de universele dienst.

- 700 MHz-band

Mobistar meent dat er verduidelijkingen moeten worden gegeven over de beschikbaarheid van de 700 MHz-band.

- Openingsbod

Mobistar en KPN GB vrezen dat het openingsbod van de veiling te hoog is. KPN GB vindt dat het openingsbod er rekening mee moet houden dat de LTE-technologie in andere banden kan worden uitgerold en dat de 800MHz-band in hoofdzaak zal gebruikt worden voor de dekking van landbouwzones.

- Overdracht van de gebruiksrechten voor de 800 MHz-band

Ericsson stelt voor om een duidelijk wetgevingskader te creëren betreffende de overdracht van de gebruiksrechten voor de 800 MHz-band en de dekkingsverplichtingen in verband met deze gebruiksrechten.

4. Fouten en weglatingen

Bepaalde bijdragen vermelden fouten of weglatingen in de openbare raadpleging van 21 maart 2012 betreffende de 800 MHz-band:

- Het programma Canal+ (Be 1) werd uitgezonden via analoge radiogolven tot 31 december 2009. (deel 2.1, tweede paragraaf)
- Het programma Télé Bruxelles werd uitgezonden via analoge radiogolven tot 30 november 2011. (deel 2.1, laatste paragraaf)
- De programma's van de VRT werden uitgezonden via terrestrische digitale televisie. (deel 4.3.1)
- Kanaal 55 (opgenomen in het beheerscontract van de RTBF) wordt momenteel gebruikt door Télé Bruxelles. (deel 4.3.2)
- De RTBF heeft een vijfde zender in dienst in de 800MHz-band: La Roche en Ardenne, kanaal 63. (deel 4.4.1)